

Sygn. akt VII U 723/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Dominika Kołpa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 kwietnia 2019 r. w Warszawie

sprawy E. B.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek odwołania E. B.

od decyzji Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2018 r., znak: (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego z dnia 25 kwietnia 2018 r., znak: (...) w ten sposób, że umarza należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5 % opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 2.330,00 zł.

Sygn. akt VII U 723/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 kwietnia 2018 r., nr (...), **Zakład Ubezpieczeń Społecznych w O.** odmówił wnioskodawczyni E. B. umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 2.330,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że konieczność spłaty zadłużenia powstała na skutek niewywiązywania się przez wnioskodawczynię z obowiązku alimentacyjnego wobec syna R. M.. Podkreślił, że zobowiązana przez wiele lat nie podejmowała w sprawie żadnych działań w celu uregulowania zadłużenia, nie dokonywała dobrowolnych wpłat na konto likwidowanego funduszu alimentacyjnego oraz nie korzystała z ulg w spłacie należności w formie układów ratalnych. Organ wskazał ponadto, że ocena spłaty nie oznacza możliwości tylko jednorazowego uregulowania należności, ale także ocenę zdolności spłaty zobowiązań w dłuższym okresie czasu. W uzasadnieniu podkreślono, także brak możliwości uwzględnienia przy wydawaniu rozstrzygnięcia części dokumentów złożonych przez wnioskodawczynię, bowiem nie były one oryginałami lub kopiami uwierzytelnionymi urzędowo. Stwierdzono, że wnioskodawczyni posiada dochód, co umożliwi regulowanie zobowiązań wobec likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Ponadto, w ocenie organu nie zostały spełnione przesłanki z art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003

r. o świadczeniach rodzinnych, które uzasadniałyby umorzenie ww. należności. Wobec powyższego organ rentowy uznał, że decyzja odpowiada prawu.

E. B. nie zgodziła się z powyższą decyzją, podnosząc w odwołaniu z dnia 8 maja 2018 r., że nie zgadza się z rozstrzygnięciem, iż w jej sprawie nie zachodzą szczególnie uzasadnione przesłanki uzasadniające umorzenie należności. Wskazała na swoją ciężką sytuację zdrowotno-materialną. Podkreśliła, że jest osobą samotną i niepełnosprawną. Choruje na astmę oskrzelową, schorzenia kardiologiczne oraz posiada zwyrodnienie kręgosłupa. Utrzymuje się z niskiej emerytury. Odwołująca się podniosła, również okoliczności powstania zadłużenia. Twierdziła, że przebywała w tamtym czasie za granicą, a pieniądze na utrzymanie syna wysyłała byłemu mężowi. Jak wskazała nie wiedziała, że mąż wystąpił do sądu o świadczenie alimentacyjne, a z treścią wyroku zaocznego zapoznała się dopiero „rok lub dwa lata po powrocie” wraz z otrzymaniem pisma od komornika. Zobowiązana podniosła, że należna na rzecz funduszu kwota odpowiada jej 5-miesięcznym dochodom. Jako dowód powyższego wskazała, że korzysta z pomocy Ośrodka Pomocy (...). Z ww. powodów Wnioskodawczyni wniosła o umorzenie zaległości wobec likwidatora Funduszu Alimentacyjnego.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 8 maja 2018 r., **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.** wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy ponownie powołał się na przepisy ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. Podniósł, że sytuacja finansowa wnioskodawcy jest niewątpliwie trudna, jednak w jego ocenie nie zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności przemawiające za umorzeniem zadłużenia. Przywołał i określił wysokość dochodów uzyskiwanych z emerytury, posiadany majątek oraz sytuację zdrowotną odwołującej. Wskazał, że samo subiektywne przekonanie skarżącej o braku zdolności do pracy oraz możliwości i realnych perspektyw uzyskania środków materialnych na spłatę zadłużenia alimentacyjnego, które nie uzyskało potwierdzenia w postępowaniu sądowym, wyklucza umorzenie długu alimentacyjnego na podstawie zarzutu naruszenia art. 68 ust. 1 ww. ustawy (odpowieź na odwołanie z dnia 6 czerwca 2018 r. k. 7-8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 25 listopada 1991 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. przyznał świadczenia z funduszu alimentacyjnego na rzecz małoletniego R. M. w kwocie 500.000 zł miesięcznie, poczynając od miesiąca września 1991 r. w terminie 15 dnia każdego miesiąca. Powyższa decyzja została wydana po stwierdzeniu bezskuteczności egzekucji alimentów przyznanych małoletniemu dziecku wnioskodawcy na mocy [rodzaj orzeczenia] wydanej/nym w dniu 5 lipca 1991 r. w sprawie o sygn. akt RVIC 788/19 toczącej się w sądzie Rejonowym dla Warszawy Pragi w Warszawie. Wskazane powyżej świadczenia były wypłacane przez organ rentowy na rzecz małoletnich z funduszu alimentacyjnego w zastępstwie zobowiązanego do alimentacji, albowiem egzekucja na mocy tytułu egzekucyjnego Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 5 lipca 1991 r. o sygn. akt RVIC 788/91 okazała się całkowicie bezskuteczna. Stan zadłużenia E. B. z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzień 20.03.2018 r. wynosił 2.330,00 zł (informacja o stanie zaległości w sprawie egzekucyjnej k. 39-41 akt ZUS Oddział w O., Wydział (...) Dochodów – Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego (...)).

Wnioskiem z dnia 2 marca 2018 r. E. B. wystąpiła do(...)Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Referat ds. Ulgi Likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego z siedzibą w O. o umorzenie w zakresie należności funduszu alimentacyjnego w wysokości 2.581,62 zł. We wniosku wskazała, że jest osobą samotną i niepełnosprawną oraz choruje na zwyrodnienie kręgosłupa, astmę oskrzelową oraz schorzenia kardiologiczne (przeżyty zawał). Jako źródło dochodów podała emeryturę w wysokości 523,37 zł. Ponadto zamieszkuje w lokalu socjalnym. Jako okoliczności powstania zadłużenia alimentacyjnego podała, że zamieszkiwała w tamtym okresie za granicą. Wskazała ponadto, że na utrzymanie małoletniego syna wysyłała pieniądze byłemu mężowi J. M.. Według wnioskodawczyni dług odpowiada jej 5-miesięcznym dochodom i z tych przyczyn nie będzie mogła zaspokoić ww. roszczenia. Z tych przyczyn E. B. wniosła o umorzenie zadłużenia (wniosek z dnia 2 marca 2018 r. k. 1 akt (...) Oddział w O. dot. Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego).

Decyzją nr (...) z dnia 25 kwietnia 2018 r. Likwidator Funduszu Alimentacyjnego, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych umorzył w odniesieniu do kwoty zadłużenia w wysokości 251,62 zł postępowanie jako bezprzedmiotowe. W uzasadnieniu podał, że po przeprowadzeniu analizy dokumentacji zgromadzonej w sprawie Oddział ZUS stwierdził, że na koncie rozliczeniowym wnioskodawczyni, według stanu na dzień wpływu wniosku o umorzenie, figurują niezapłacone należności Funduszu Alimentacyjnego w Likwidacji w kwocie 2.330,00 zł. (Decyzja z dnia 25 kwietnia 2018 r., k. 29-30 akt (...) Oddział w O. dot. Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego).

Ponadto w dniu 25 kwietnia 2018 r. Decyzją nr (...) Likwidator Funduszu Alimentacyjnego, Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmówił umorzenia należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 2.330,00 zł. Jako uzasadnienie swojej decyzji podał, że dokumentacja złożona przez wnioskodawczynię nie będąca oryginałami lub uwierzytelnionymi kopiami nie została uwzględniona jako dowód w postępowaniu, zgodnie z wymogami prawa (art. 76 k.p.a.). Organ ponadto przeanalizował sytuację materialną dłużniczki. Wskazał, że nie podejmowała żadnych działań w celu uregulowania zadłużenia, nie korzystała z ulg w spłacie należności, ani nie dokonywała dobrowolnych wpłat na konto funduszu. Podkreślił, również zwrotny charakter świadczeń spełnionych przez fundusz alimentacyjny oraz krótko stwierdził, że wnioskodawczyni posiada dochód, co umożliwia uregulowanie przedmiotowego zobowiązania. Z tych przyczyn organ stwierdził, że nie istnieją w podanym stanie faktycznym przesłanki szczególnie uzasadniające umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego na podstawie art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. (Decyzja z dnia 25 kwietnia 2018 r. k. 39-41 akt (...) Oddział w O. dot. Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego).

Sąd ustalił, że należność główna wnioskodawcy z tytułu wypłaconych z funduszu alimentacyjnego świadczeń na rzecz uprawnionego syna Wnioskodawczyni wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wynosi 2.330,00 zł (Decyzje z 25 kwietnia 2018 r. k. 29-30 oraz 39-41 akt (...) Oddział w O. dot. Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego).

E. B., urodzona w dniu (...), ma 62 lata. Wnioskodawczyni pobiera emeryturę w wysokości 590,52 zł brutto (523,37 zł netto). Ze względu na schorzenia zdrowotne o przewlekłym charakterze nie podejmuje pracy, ani stałej, ani dorywczej. Zobowiązana jako składniki majątku wymieniła laptop o wartości 1.500,00 zł (otrzymany od PFRON), lodówkę o wartości 200,00 zł oraz telewizor o wartości 300,00 zł (otrzymane w ramach akcji społecznej Szlachetna Paczka). Na stałe zamieszkuje w lokalu socjalnym przy ul. (...) w W.. Nie jest właścicielką żadnej nieruchomości. Nie posiada innych wartościowych składników majątkowych. Poności koszty stałe związane z utrzymaniem w wysokości 76,56 zł, opłaty eksploatacyjne w wysokości 290,00 zł oraz wydatki związane z leczeniem w kwocie od 100,00 do 250,00 zł miesięcznie. Wnioskodawczyni ma stwierdzony decyzją obowiązującą do dnia 28 lutego 2021 r. umiarkowany stopień niepełnosprawności. W 2015 r. przebyła zawał, a w 2018 r. dwie operacje kręgosłupa. Ponadto choruje na astmę oskrzelową. Względem wnioskodawczyni orzeczono wyrokiem z 6 listopada 2018 r. upadłość konsumencką. Ze względu na stan zdrowia nie jest w stanie podjąć nawet dorywczej pracy, ani w chwili obecnej, ani w przyszłości. (Wniosek wewnętrzny w sprawie umorzenia należności k. 31-35 akt (...) Oddział w O. dot. Umorzenia w zakresie należności funduszu alimentacyjnego oraz zeznania odwołującego się z protokołu z rozprawy z dnia 1 kwietnia 2019 r. w sprawie.

Od decyzji nr (...) z dnia 25 kwietnia 2018 r. wydanej przez Likwidatora Funduszu Alimentacyjnego, Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie odmowy umorzenia należności, wnioskodawczyni wniosła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym postępowanie w niniejszej sprawie (odwołanie z dnia 8 maja 2018 r. k. 3-5 a.s.).

Ustalenia stanu faktycznego, Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o akta rentowo-emerytalne odwołującego, jak również dokumenty znajdujące się w aktach niniejszej sprawy. Zdaniem Sądu powołane wyżej dokumenty, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Nie były one przez strony kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy oparł się także na wiarygodnych zeznaniach odwołującej się E. B. (Protokół rozprawy z dnia 1 kwietnia 2019 r. w a.s.), które były logiczne i spójne, a nadto korespondowały z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie E. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 25 kwietnia 2018 r., nr (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpoznawanej sprawie poza sporem było, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. dokonywał wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego na rzecz małoletniego syna wnioskodawczyni, do którego alimentacji zobowiązana była skarżąca. Należność główna wnioskodawczyni z tytułu wypłaconych z funduszu alimentacyjnego świadczeń na rzecz uprawnionego syna E. B. wraz z 5% opłatą na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu wyniosła na dzień wydania decyzji 2.330,00 zł

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.) w szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną osoby, przeciwko której jest prowadzona egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu.

W świetle wyżej cytowanego przepisu art. 68 ustawy o świadczeniach rodzinnych zobowiązany do świadczeń alimentacyjnych może ubiegać się o rozłożenie należności na raty, odroczenie płatności należności lub umorzenie należności. Możliwość ubiegania się o umorzenie należności likwidowanego funduszu ustawodawca uzależnił od spełnienia szczególnie uzasadnionych przesłanek związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika. Szczególny charakter sytuacji uzasadniającej zastosowanie każdego z wymienionych dobrodziejstw z reguły jest odmienny w odniesieniu do poszczególnych dłużników. Wynika to z oczywistej gradacji skali dobrodziejstwa od najbliższej idącego w postaci rozłożenia na raty, aż po najdalej idący w postaci umorzenia należności.

Z pierwszą sytuacją możemy mieć do czynienia wówczas, gdy sytuacja finansowa (mająca podłoże w tych szczególnych okolicznościach związanych z sytuacją zdrowotną lub rodzinną dłużnika) wprawdzie nie pozwala na spłatę całej należności jednorazowo – dobrowolnie, czy w drodze przymusu egzekucyjnego - lecz jest na tyle stabilna, że gwarantuje spłatę należności rozłożonej na raty.

W drugim z wymienionych przypadków - szczególne okoliczności uzasadniają ocenę, że spłata ani też wyegzekwowanie należności nie będzie możliwe przez pewien czas. W ostatniej sytuacji warunkiem najdalej idącego dobrodziejstwa może być wyłącznie ustalenie, że z uwagi na szczególne okoliczności brak jest możliwości skutecznego jej zaspokojenia w jakimkolwiek czasie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego uważa się, że w rozumieniu art. 68 ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych „szczególnie uzasadnione przypadki” związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego, które umożliwiają umorzenie należności zlikwidowanego funduszu alimentacyjnego, to sytuacje nadzwyczajne, powstałe w wyniku wypadku losowego, niezależne od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulega takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji. Z tych przyczyn zobowiązany nie jest w stanie na bieżąco ani w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej regulować obarczających go zaległości alimentacyjnych bez uszczerbku dla jego zdrowia lub zdrowia oraz naruszenia innych istotnych dóbr najbliższych członków jego rodziny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r. II UK 133/11, z dnia 10 listopada 2010 r. I UK 119/10 oraz z dnia 3 lutego 2010 r. I UK 270/09).

Analizując okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy odmiennie od organu rentowego, doszedł do przekonania, że w sprawie zachodzą szczególne okoliczności uzasadniające umorzenie należności odwołującej się E. B. wobec

likwidowanego funduszu alimentacyjnego. Okoliczności te wynikają zarówno z sytuacji materialno – bytowej jak i zdrowotnej odwołującej.

W realiach rozpoznawanej sprawy bezspornym jest, że wnioskodawczyni jest osobą korzystającą ze świadczenia emerytalnego, w rzeczywistości niezdolną do pracy z powodu stanu zdrowia, co potwierdza załączona do akt sprawy dokumentacja medyczna. Jednocześnie, biorąc pod uwagę zgłaszane przez nią poważne dolegliwości związane ze stanem zdrowia, a przede wszystkim przebyty zawał, astmę oskrzelową oraz operacje kręgosłupa, niewątpliwie można uznać, że ma ona znacznie ograniczoną możliwość zarobkowania. Stan zdrowia skarżącej, rodzaj schorzeń, sytuacja osobista i bytowa, brak znacznego majątku i źródeł finansowania, uzasadniają uwzględnianie odwołania. Skarżąca utrzymuje się bowiem wyłącznie ze świadczenia emerytalnego w wysokości 590,52 zł brutto. Nie posiada przy tym żadnych innych znacznych ruchomości, stanowiących jej własność, środków pieniężnych zgromadzonych na rachunku bankowym oraz innych praw majątkowych. Z pozostałej do dyspozycji kwoty zaspokaja zakup leków oraz rzeczy codziennego użytku, w tym ponosi koszty utrzymania mieszkania. Należy wskazać, że nawet po uwzględnieniu kwoty, jaką odwołująca otrzymuje, po potrąceniu kosztów czynszu i mediów, kosztów związanych z leczeniem na życie pozostaje jej około 300 zł, przyjmując, że powyższe koszty nie obejmują zakupu produktów żywnościowych, zakupu odzieży i obuwia, oraz wydatków nieplanowanych np. związanych z leczeniem. Pozostała kwota jest absolutnie niewystarczająca do przeżycia przy uwzględnieniu koniecznych kosztów utrzymania. Również stan zdrowia ubezpieczonej nie rokuje poprawy jego sytuacji materialnej. E. B. wymaga bowiem stałej opieki lekarskiej.

W ocenie Sądu Okręgowego, biorąc zatem pod uwagę wysokość dochodów ubezpieczonej nie można stwierdzić, aby miała ona możliwość spłacić zadłużenie wobec funduszu i jednocześnie zaspokoić podstawowe potrzeby życiowe, w tym potrzeby związane ze stanem zdrowia, zarówno w chwili obecnej jak i w przyszłości. E. B. nie ma żadnego majątku, nie posiada żadnych wartościowych rzeczy, które mogłyby zostać przeznaczone na uregulowanie zadłużenia, a stan jej zdrowia oraz wiek pozwalają na stwierdzenie, że w dalszej perspektywie czasowej również nie będzie ona w stanie spłacić zadłużenia wobec funduszu alimentacyjnego. Z tego też względu sytuacja skarżącej nie wskazuje na to, aby była ona w stanie przynajmniej częściowo uregulować zaległe zobowiązania alimentacyjne.

Wobec powyższych okoliczności, Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i umorzył należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 2.330,00 zł, o czym orzekł w sentencji wyroku.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć (...)